

MUUSIKASELTS «MALEVA» 1904—1940.

Seltsielu alguseks Kohilas võib lugeda möödunud sajandi üheksakümnendaid aastaid. Kooliõpetaja Mary Uustalu mälestuste põhjal olevat tema isa Salutaguse algkooli juures tegutsevas puhkpilliorkestris mängimas käinud. Peale orkestri oli kooli juures tegev veel naiskoor.

Kuna Kohilas vastavaid ruume ei olnud, kogunesid ümbruskonna noored lähedal asuvasse Salutaguse kooli puhkpilli- ja lauluharjutustele.

Salutaguse kool asutati juba 1863. a. ning võib oletada et ise-tegevust tehti kooli juures juba enne üheksakümnendaid aastaid.

Seltsielu hingeks oli noor koolmeister J. Ernesaks. Ta oli nii koorijuht kui ka puhkpilliorkestri dirigent, kes ise kaasa mängis. 1906. a. asus ta õpetajaks Urge mäel asuvasse Evangeelse Luteriusu Vallakooli.

Ametliku seltsiasutamiseni jõuti aga alles käesoleva sajandi algusaastail. Teatri- ja Muusikamuuseumis Tallinnas on olemas 1922. aastast pärinev kiri-avaldus, millega palutakse Eesti Muusikaselts «Maleva» Kohilast vastu võtta Eesti Lauljate Liidu liikmeks. Kirjas on öeldud, et selts on asutatud 1904. a. ja Tallinna-Haapsalu Rahukogu poolt 4. märtsil 1920. a. uuesti registreeritud. Seltsil on 28-liikmega laulukoor, 18-liikmeline pasunakoor ja näiteseltskond. Pidusid on toime pandud 7—8 pidu aastas. Seltsitegevuse piirkonnaks on Kohila alevik. Esimeheks on Johannes Pintsel.

Muusikaseltsi «Maleva» asutajateks olid paberivabriku tööline Jüri Liibek, vallasekretäri abi Jakob Jairus ja talupidaja Johannes Treublatt.

Oma algusaastail tegutses «Maleva» nime all ainult puhkpilliorkester. Laulukoor kuulus Kohila Paberivabrikule. Ei ole teada, kas puhkpilliorkester 1910. a. VII üldlaulupeost Tallinnas osa võttis. Kohila laulukoor aga esines seal Kohila Paberivabriku segakoori nime all.

Koorijuhiks oli Aleksander Miil, kes suvel töötas Kohila mõisa turbarabas töö ettevõtjana, talvel aga vallakooli õpetajana. Rahvas kutsus teda suvise ameti tõttu hellitavalt «rabakukeks». Peale segakoori juhatamise õpetas ta selgeks meeskooride laulud kaheksale mehele, kes laulupeol ka esinesid.

Nii «Maleva» puhkpilliorkestril kui paberivabriku segakooril oli oma lipp, mis pidulike sündmuste puhul avalikkuse ette toodi.

1910. a. läks segakoor «Maleva» tiiva alla ja kasvas 1919. aastaseks 43-liikmeni. Kooris laulis siis 27 naist ja 16 meest. Tuntumad lauljad olid Ants Looman, Liisi Pintsel, Juuli Aru, Alfred Mering, Elviine Mering jt.

Puhkpilliorkestrit juhatas Tamberg. Liikmeteks olid Johannes Pauklin, Johannes Sillamäe, Artur Mikk, Kusti Jäätma, Robert Minn jt.

Muusikaseltsist kujunes Kohila esimene kindla struktuuri ja põhikirjaga seltskondlik organisatsioon.

Seltsi põhikirja tähtsamad põhimõtted olid:

- 1) seltsil on õigus laulu- ja mängukoorisid asutada
- 2) muusika-laulu, kontserdi-näitemängu, perekonnaõhtuid, rahva- ja näokatte pidusid ilma joovastavate jookideta korraldada ja toime panna
- 3) raamatukogusid ja lugemislaudu muusikateadusesse puutuvate raamatute ja nootidega kui ka teiste raamatutega asutada ja avada
- 4) seltsi liikmeteks võivad olla mõlemast soost isikud 17 aastast alates
- 5) seltsi liikmed jagunevad au-, tegev- ja toetajaliikmeteks

Alates 1919. aastast nimetatakse Kohila kool Viieaastase Oppeajaga Kõrgemaks Rahvakooliks. Seda nime kantakse 1923. aastani. Sellesse ajavahemikku jääb ka «Maleva» kõige viljakam tegevusaeg.

1922. a. valitakse Kohilasse koolmeistriks tulnud August Ruut «Maleva» segakoori uueks juhiks. Samal ajal luuakse «Maleva» juurde poistekoor, keda hakkab juhendama orkestrijuh Johannes Ülevainu.

1923. a. VIII üldlaulupeost võttis «Maleva» osa juba kolme kollektiiviga: segakoor, poistekoor ja puhkpilliorkester. Kadrioru staadionile marssisid Kohila lauljad ja pillimehed «Maleva» lipu all ja «Vanade sõprade» mürtsuvate helide saatel. See laulupidu jäi «Malevale» ka viimaseks ühiseks ettevõtmiseks.

Teatri- ja Muusikamuuseumis on veel üks dokument, nimelt kiri 1929. aastast. Lauljate Liidu juhatusele tehtud pöördumises on öeldud, et 1926. aastast peale laulukoori enam ei ole. Muusikaselts «Maleva» tegevus piirdub ümbruskonna noorte hulgas puhkpilliorkestri kaudu muusika vastu huvi äratamisega ja näitemängude korraldamisega. Edasi palutakse kirjas Muusikaseltsi «Maleva» Eesti Lauljate Liidu liikmeks enam mitte luge-
da.

«Maleva» puhkpilliorkester tegutseb 1928. aastani ja läheb siis lõplikult paberivabrikusse üle.

Uus elujõuline haridusselts surub «Maleva» oma teelt kõrvale, kuid viljakas seeme on kindlalt muusikapõllule idanema pandud.